

УПРАВЛІННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ТА ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ НА ЗАСАДАХ МІЖНАРОДНОЇ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО ТА ЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ (СЕЕН)

СЕЕН — це міжнародна програма, покликана сприяти соціально-емоційному та етичному навчанню в системі дошкільної та шкільної освіти в усьому світі, яку разом із тим можна застосовувати на всіх рівнях освіти (зокрема вищій та професійній). Програма СЕЕН базується на філософії й методиці, яка протягом 20 років створювалася, апробувалася й удосконалювалася міжнародною командою науковців і науковиць Університету Еморі (Атланта, США). Ці люди творчо, вдумливо й відповідально підійшли до освіти як інструменту підсилення процвітання теперішніх і зрощення майбутніх поколінь [1].

Соціально-емоційне й етичне навчання (СЕЕН) побудовано на трьох вимірах, які відповідають типам знань і компетенцій, що їх СЕЕН прагне передати учнівству: (1) усвідомленість, (2) співпереживання, (3) залученість. Кожен із цих вимірів можна розглядати на трьох рівнях: (1) особистісному, (2) соціальному та (3) системному. Три виміри СЕЕН — усвідомленість, співпереживання і залученість — дуже тісно пов'язані між собою, тому на схемах перетинаються. Кожен містить певний набір компетенцій, яких можливо навчати окремо, але найкраще розглядати в спільному контексті [2].

Для максимально ефективного впровадження СЕЕН потрібна лідерська позиція та підтримка від адміністрації школи, чий вплив на ставлення учнівства й учительства до соціально-емоційного й етичного навчання важко переоцінити. Лідер/-ка школи мусить поставити на перше місце і власним прикладом демонструвати співпереживання, повагу, усвідомленість та залученість зі всіма своїми професійними контактами [1]. Крім того, ця людина (директор/-ка школи, організації чи програми) може робити, через складові «Бачення та інституційна усвідомленість», «Підтримка колективу», «Підтримка учнівства», «Сталість».

Бачення та інституційна усвідомленість, щоб підвищувати усвідомленість щодо СЕЕН в учасниках і учасницях освітнього процесу, чия підтримка важлива для запуску й упровадження програми СЕЕН; пояснювати, як СЕЕН підтримує бачення і місію організації; надавати

батьківству та опікунству та іншим ключовим сторонам процесу чітку інформацію про переваги СЕЕН для учнівства й колективу; разом з учительством вивчати та практикувати поняття й навички СЕЕН.

Підтримка колективу: через стимулювання колективу (можливо, упровадити заохочення) пройти онлайнкову програму для вчителства, брати участь у постійних тренінгах, а також допомогти організувати професійну навчальну спільноту СЕЕН; підтримувати вчителів та вчительок, які запроваджують навчальну програму СЕЕН, надаючи їм достатньо часу для планування й проведення уроків СЕЕН так, щоб вони доповнювали, а не конфліктували з рештою навчальних цілей; подумати про можливість запропонувати комусь із колективу роль фасилітатора/-ки СЕЕН з метою підтримки решти освітян, а також зв'язок із Університетом Еморі або його регіональним представництвом; заохочувати й давати можливість учительству приймати частину рішень щодо того, як найкращим чином утілювати та навчати СЕЕН у контексті їхньої школи.

Підтримка учнівства, щоб надати можливості демонструвати та ділитися своїми знаннями із СЕЕН з іншими класами, матерями й батьками, опікунами й опікунками, а також із місцевою спільнотою, підкреслюючи, наскільки цінними є для школи концепції та навички соціально-емоційного та етичного навчання; зблизити шкільну практику проведення уроків та позакласного часу із принципами СЕЕН, щоб діти бачили відповідність між тим, що їм викладають, і тим, якою насправді є шкільна культура.

Сталість, що гарантує необхідне фінансування для підтримки ініціативи; скласти план, який підтримуватиме сталість ініціативи попри неминучі зміни в учительському складі та ресурсах; подумати, як ваша школа може стати прикладом для залучення підтримки місцевої чи регіональної влади з метою поширення СЕЕН на інші школи регіону.

СЕЕН стає важливим у підготовці фахівців для інклюзивної освіти через зростання кількості дітей з ООП, які потребують не лише академічної підтримки, а й розвитку соціально-емоційних навичок, а також через необхідність створити інклюзивне середовище, де всі діти можуть навчатися разом. Зростає розуміння важливості соціально-емоційних навичок для успішного життя, тому необхідно організувати освітнє середовище, яке сприяє їх розвитку, а також допомагає у соціалізації, адаптації та реабілітації дітей різних категорій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. СЕЕН-путівник. Соціально-емоційне та етичне навчання: освітня програма для навчання серця й розуму / Голов. ред. О. Елькін. 2-ге вид. К.: ТОВ «Інжиніринг», 2023. 148 с.
2. Вибрані матеріали міжнародної програми з формування м'яких навичок СЕЕ-навчання / За загальною редакцією О. Елькіна, О. Масалітіної, Я. Фюрста. Харків: Дім реклами, 2019.